

PORABA PSIHOTROPNIH ZDRAVIL V SLOVENIJI

CONSUMPTION OF PSYCHOTROPIC DRUGS IN SLOVENIA

AVTOR / AUTHOR:

prim. mag. Jurij Fürst, dr. med.¹
Vita Samaluk, mag. farm.¹

¹ Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije,
Miklošičeva cesta 24, 1507 Ljubljana

NASLOV ZA DOPISOVANJE / CORRESPONDENCE:

Tel.: (01) 30 77 230

E-naslov: jurij.furst@zzzs.si

V letu 2012 so izdatki za zdravila na zelene recepte znašali 447.145.565 EUR. Njihova poraba, merjena v definiranih dnevni odmerkih (DDD), se je v zadnjih 10 letih (2003 – 2012) povečevala povprečno za 4,6 % letno. Poraba psihotropnih zdravil je v l. 2012 znašala 102 DDD/1000 prebivalcev na dan, kar je 8,2 % celotne porabe. V zadnjih desetih letih se je poraba povečevala povprečno s 4,4-odstotno letno rastjo. Izdatki zanje so v l. 2012 znašali 45.571.465 EUR, kar 10,3 % vrednosti zdravil na recepte. Podatki o porabi zdravil so zajeti iz baze podatkov o receptih Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS)¹. Podatki o porabi so prikazani v DDD na 1000 prebivalcev na dan (DID). Preglednica 1 kaže podatke o porabi psihotropnih zdravil in izdatkih zanje v letu 2012².

POVZETEK

Prispevek analizira zunajbolnišnično porabo psihotropnih zdravil v Sloveniji v letu 2012 in pomembne spremembe v obdobju 2003 – 2012. Prikazana je tudi poraba po območnih enotah ZZZS.

KLJUČNE BESEDE:

poraba zdravil, zdravila na recept, farmakoepidemiologija, psihotropna zdravila, Slovenija

POVZETEK

The consumption of prescription psychotropic drugs in Slovenia is presented. Analysed is the use in 2012 and important changes in the period 2003 – 2012. Regional consumption differences are also shown.

KLJUČNE BESEDE:

drug consumption, prescription drugs, pharmacoepidemiology, psychotropic drugs, Slovenia

Poraba antipsihotikov se je od leta 2003 povečala za 72 %. Raste predvsem zaradi olanzapina in kvetiapina in v manjši meri zaradi aripirazola in paliperidona. Poraba depo oblik se v tem obdobju ni bistveno spremenila. Poraba flufenazina se zmanjšuje na račun risperidona in paliperidona.

Poraba antidepresivov se je v zadnjem desetletju povečala za 2,3 krat, največ zaradi escitaloprama in sertralina. Njuna poraba se še povečuje. Poraba paroksetina je nižja in se od 2008 ne povečuje. Povečuje se tudi poraba duloksetina, venlafaksina in mirtazapina.

Predpisovanje anksiolitikov se zmanjšuje, v zadnjem desetletju se je zmanjšalo za 28 %. največji upad je pri bromazepamu in diazepamu. Poraba alprazolama, najpogosteje predpisanega anksiolitika, se zmanjšuje počasneje.

Poraba hipnotikov in sedativov se je povečevala do leta 2010. Takrat je Javna agencija za zdravila in medicinske pripomočke midazolamu omejila količino predpisa in izdaje,

Preglednica 1. Poraba psihotropnih zdravil, izdatki zanje, odgovarjajoči indeksi glede na predhodno leto in povprečna cena enote (DDD) zdravila. *Poraba v DID.

Table 1. Consumption of psychotropic drugs, expenditures, indices on the previous year, and average price per unit (DDD) of drugs.

ATC	Skupina/zdravilo	Poraba* 2012	Vrednost 2012	Indeks porabe	Indeks vrednosti	Cena DDD
N05A	Antipsihotiki	11,39	16.197.030	104	88	1,90
N05AA03	promazin	0,31	465.761	96	96	2,01
N05AB02	flufenazin	0,62	400.497	97	98	0,86
N05AE04	ziprazidon	0,15	418.998	92	90	3,67
N05AH02	klozapin	0,74	661.280	104	91	1,20
N05AH03	olanzapin	2,80	3.862.828	106	72	1,84
N05AH04	kvetiapin	2,35	3.154.057	107	77	1,79
N05AL01	sulpirid	0,20	321.383	98	102	2,10
N05AL05	amisulprid	0,27	222.268	104	84	1,11
N05AX08	risperidon	1,49	2.252.861	93	83	2,01
N05AX12	aripirazol	0,81	2.549.837	106	102	4,19
N05AX13	paliperidon	0,35	1.497.489	186	202	5,63
N05B	Anksiolitiki	17,33	2.795.603	96	97	0,21
N05BA01	diazepam	3,63	490.772	94	101	0,18
N05BA06	lorazepam	3,40	347.605	97	99	0,14
N05BA08	bromazepam	3,43	769.801	94	97	0,30
N05BA12	alprazolam	6,10	903.188	97	96	0,20
N05C	Hipnotiki in sedativi	13,16	2.513.489	95	95	0,25
N05CD01	flurazepam	0,56	139.568	97	102	0,33
N05CD02	nitrazepam	0,43	53.293	97	110	0,17
N05CD08	midazolam	0,21	106.212	30	41	0,68
N05CF02	zolpidem	11,74	1.725.030	99	99	0,20
N05CM02	klometiazol	0,22	489.386	96	104	2,91
N06A	Antidepresivi	51,00	14.598.403	102	92	0,38
N06AB04	citalopram	2,28	454.275	87	79	0,27
N06AB05	paroksetin	5,23	1.112.679	99	92	0,28
N06AB06	sertralín	12,70	2.153.810	102	95	0,23
N06AB10	escitalopram	14,54	3.545.602	103	79	0,32
N06AX11	mirtazapin	2,78	428.654	109	97	0,21
N06AX12	bupropion	0,86	788.550	110	109	1,21
N06AX14	tianeptin	1,09	560.378	92	77	0,69
N06AX16	venlafaksin	3,57	808.690	103	74	0,30
N06AX21	duloksetin	4,16	3.187.080	118	113	1,02
N06AX22	agomelatin	0,87	842.956	106	102	1,28
N06B	Psihostimulansi in učinkovine za ADHD in za obnavljanje celic CŽS	0,31	492.361	109	103	2,12
N06BA04	metilfenidat	0,25	214.175	110	106	1,14
N06BA09	atomoksetin	0,06	274.168	102	99	6,36
N06D	Zdravila za zdravljenje demence	4,95	7.888.033	113	101	2,12
N06DA02	donepezil	1,04	1.112.311	105	98	1,43
N06DA03	rivastigmin	1,69	3.353.952	119	113	2,65
N06DA04	galantamin	1,14	1.233.959	116	73	1,44
N06DX01	memantin	1,08	2.187.811	111	106	2,69

kar je povzročilo zmanjšanje njegove porabe za 83 %. Najpogosteje predpisani hipnotik je zolpidem, ki predstavlja 89 % porabe hipnotikov in sedativov. Šele 2011 se je njegova poraba prvič nekoliko zmanjšala. Ti podatki kažejo, koliko je mogoče narediti s smiselnimi sistemskimi ukrepi, kot je omejitev količine izdaje zdravila v kombinaciji z osveščanjem zdravnikov in bolnikov o nevarnosti odvisnosti od psihotropnih zdravil. Dodaten argument za previdno predpisovanje zolpidema je opozorilo ameriške FDA z dne 10. 1. 2013, ki navaja, da je lahko pri nekaterih bolnikih naslednje jutro po zaužitju zdravila kljub občutku budnosti koncentracija zdravila v krvi tako visoka, da zmanjša sposobnost vožnje in drugih aktivnosti, ki zahtevajo pozornost. To je še posebej izraženo pri ženskah, zato FDA priporoča, da je za zanje najvišji priporočeni odmerek le 5 mg namesto dosedanjih 10 mg³.

Med psihotropnimi zdravili se najhitreje povečuje poraba antidepresivov, ki se je od l. 2003 povečala za 4,8 krat. Največjo porabo ima rivastigmin.

Kljub geografski majhnosti so v Sloveniji izražene regionalne razlike v predpisovanju zdravil. Med psihotropnimi zdravili so največje razlike pri predpisovanju antidepresivov; razlika v porabi med območno enoto ZZZS z najnižjo porabo in med tisto z najvišjo je 150 %. Razlika v porabi anksiolitikov znaša 117 %, hipnotikov in sedativov 92 %, antipsihotikov 44 % in antidepresivov 36 %.

ZAKLJUČEK

Medtem ko poraba antipsihotikov, antidepresivov in antidepresivov narašča, se poraba anksiolitikov in hipnotikov zmanjšuje. V Sloveniji so prisotne velike medregijske razlike v predpisovanju psihotropnih zdravil.

REFERENCE:

1. Baza podatkov o receptih ZZZS. Dosegljivo na spletnem naslovu 29. 11. 2013:
<http://www.zzzs.si/zzzs/internet/zzzs.nsf/o/CEECE65B19F25E4FC1257552002BEC54>
2. Anon. Zdravila v obveznem zdravstvenem zavarovanju v letu 2012. Recept 2013; 11 (1): 9 – 23.
3. FDA. Zolpidem Containing Products: Drug Safety Communication - FDA Requires Lower Recommended Doses. Dosegljivo 24. 3. 2013 na spletnem naslovu:
<http://www.fda.gov/Safety/MedWatch/SafetyInformation/SafetyAlertsforHumanMedicalProducts/ucm334738.htm>

